

Knut Kjeldstadli

Samfunn i endring – kulturarvens betydning.

Jeg er her som prest som preker over oppgitt tekst: *Samfunn i endring – kulturarvens betydning*. La oss foreta eksegeseen ord for ord.

Samfunn

Hva er et samfunn? Det tradisjonelle hverdagslige og sosiologiske begrepet sier at samfunnet er en helhet, som eksisterer innafor et visst territorium med grenser, der en stat rår og innbyggerne omfattes av en felles kultur. Slik kan vi snakke om det norske samfunnet, det pakistanske samfunnet osv. Denne forestillingen ble skapt av samfunns- og kulturvitenskapene på 1800- 1900-tallet som et svar på den store omdanningen fra et bondesamfunn til et kapitalistisk markedssamfunn. Det var et forsøk på å skape en ny helhet der den gamle ble sprengt.

Svakhetene ved begrepet i forhold til dagens situasjon er lette å se: Samfunnet er sterkt differensiert; kontakter går over landegrensene; overnasjonale organer utfordrer statens autoritet, og vi kan definitivt ikke snakke om én kultur. For: Hva slags samfunn tilhører en med tamilsk bakgrunn bosatt i Norge? Det norske samfunnet? Et tamilsk samfunn i Sri Lanka? Et tamilsk fellesskap i mange land? Hvilket samfunn tilhører en norsk pensjonist i Spania? Enten-eller-logikken i det tradisjonelle begrepet kan ikke gjøre rede for dette.

Ett svar sier da at samfunn er en fiktiv størrelse; det som finnes, er enkeltpersoner.

Et annet svar er at samfunn består av relasjoner mellom mennesker. Der hvor mennesker inngår i forbindelser, i nettverk, med hverandre, ansikt til ansikt eller indirekte og formidlet, der er det samfunn mellom dem. Noen slike relasjoner følger statsgrensene; noen er helt lokale, noen transnasjonale. Hvilke samfunn en tamil i Norge eller en nordmann i Spania tilhører, blir da et empirisk spørsmål, om tetthet i relasjoner, om hvem en samhandler med og hvor en deltar.

De sammensatte relasjonene, samhandlingen, innebærer ikke nødvendigvis harmoni, men også interessemotsetninger og konflikter om fortolkninger. Men dette er ikke nytt. I oldnorsk betydde *fundr*, andre ledd i samfunn, både møte og kamp.¹

Altså: Samfunn eksisterer der det er forholdsvis tette relasjoner er mellom mennesker, relasjoner som kan gå over og innafør statsgrenser, som kan forbinde til enighet, men også i strid.

i

er et av arveordene i norsk, som utgjør 56 prosent av ordstammen i Nynorsk ordbok, de øvrige er fremmedord eller låneord, dvs. tilslitte fremmedord, som prest, av gresk *presbyteros* (eldste).² Preposisjonen *i* impliserer noe som er i, er inne i, som er omsluttet av noe annet. Når samfunnet er *i* endring, viser det til at det er omgitt av krefter som omslutter det, virker på det.

endring

Hva endrer de relasjonene som samfunnet består av? Den sterkeste forandrende drivkrafta ligger i økonomien, nå som før. Den industrielle kapitalismen er ingenlunde forsvunnet; aldri har det vært så mange industriarbeidere i verden i dag. Men den såkalte fordristiske fasen er over i Nord; det er her ikke lenger økonomisk farbart å masseprodusere standardvarer for massekonsum. Det er grenser for hvor mange elektriske tannbørster vi kan forbruke. Men denne økonomien *må* vokse; drevet fram av konkurransen streber de transnasjonale konsernene etter å bli større. Og hvor finnes det da utganger som veksten kan gå gjennom?

Ett svar på akkumulasjonstvangen er etterfordisme, altså å finne et nisjeprodukt som kan bære høyere kostnader, som når gårdsmeierier produserer ost med en fert av kulturarv.

En annen ekspansjonsmulighet er å rykke inn i livene til folk, å gjøre sysler vi tidligere har stått for, om til varer, å la et *cash nexus* styre flere sider av eksistensen, som

¹ Falk og Torp 1903-1906/1996, s. 203

² Bjorvand og Lindemann, Oslo 2000, s. 428

når det å gi god råd til en venn erstattes av en *coach*, eller fotballspillere kjøpes stadig lengre ned i divisjonene (sjekk), eller frivillig innsats omdannes til lønnet arbeid og kjøp av konsulenter.

Det tredje vekstfeltet er å øke forbruket av allerede kommersialiserte tjenester, som kulturindustriens mange produkter.

Den fjerde utgangen er å legge oppgaver som tidligere ble løst av et fellesskap, av stat, kommune og samvirke, ut til markedsløsninger. I den etterindustrielle tilstanden, i dagens informasjons- og tjenestekapitalisme, der om lag to tredeler av økonomien utgjøres av tjenester, betyr det å markedsorientere kommunikasjon og annen infrastruktur, helse- og sosialstell, utdanning og forskning og også kulturfeltet. Et springende punkt framover vil være i hvilken grad folkevalgte organer vil beholde en nasjonal og demokratisk råderett over disse tjenestene, inkludert støtte til det en kan kalle høykultur, også folkelig høykultur. Norge er med i GATS, avtalen om tjenester innen WTO, Verdens handelsorganisasjon. GATS har som hovedformål å utbre frihandel til alle typer tjenester. Så lenge en regjering eksklusivt står for et felt, kan et utenlandsk selskap ikke kreve å få etablere seg. Men desto mer det er private aktører i feltet, og desto mer det offentlige opptrer som markedsaktør ved å ta betaling for tjenester, desto større er sjansen for at kommersiell kulturindustri vil kunne etablere seg og kreve å nyte godt av samme rammevilkår. USA har for eksempel utfordret fransk statsstøtte til fransk filmproduksjon, og en kanadisk ordning der annonsører fikk fradragsrett dersom de annonserte i kanadiske blad. Dette ble dømt som diskriminering. Den internasjonale bibliotekarforeningen har pekt på at bibliotekene kan miste preget av *public service* og dermed bevilgninger, om de blir oppfattet på linje med kommersielle leverandører av informasjon.

En beslektet styring kommer fra andre overnasjonale organer, som EU. En ny bok europeisk lovgivning og kulturarv, peker på at reguleringer myntet på næringslivet er utformet så allment at de ikke tillater unntak for kulturminner. Det skaper for eksempel vansker for vedlikehold av eldre hus ved at tradisjonell tretjære kan bli forbudt.³

Den femte utgangen for veksttvangen finnes i å skaffe seg adgang til markeder i andre land, om nødvendig ved fysisk og militær makt. Ordinært skjer det ved politisk og

³ Nypan og Ronchi 2006

økonomisk makt gjennom å kreve redusert tollvern eller ved at de transnasjonale konsernene etablerer filialer. I kulturfeltet er vi ved starten av en ny type konglomerater – der undervisning, kulturkonsum og underholdning leveres av enheter som omfatter forlag, internett, TV og film.

Endelig – den økonomiske ekspansjonen gjennomtrenger mer og mer biosfæren, med global oppvarming, ressursuttak og avfallsproduksjon og redusert biologisk mangfold som resultatet. Også områder som er definert som del av verdensarven er under press. UNESCO fjernet nylig reservatet for en sjelden antilope i Onyx i Oman fra ”World Heritage List” fordi staten reduserte arealet med 90 prosent.

Så langt om kapitalens veier til ekspansjon, et trykk som er forbundet med systemets innerste mekanisme. Uten vekst råker det i krise. ”Akkumuler eller dø, det er Moses og profetene”, som Marx skrev.

De økonomiske omkastingene presser samfunnet sammen på nye måter. Overgangen fra industrikapitalismen til den nye informasjons- og tjenestekapitalismen har ikke avskaffet klassene, men skapte en annen klassestruktur. Fortsatt er det både en voksende overklasse av kapitalsterke og mektige. Fortsatt er det en voksende underklasse, av fattige, av dem som er koplet ut fra den formelle økonomien. Men i det øvrige klassemønsteret spiller skillet mellom offentlig eller privat tilknytning og utdanning nå en større rolle i å sette skiller. Og inn i denne nye store transformasjonen kommer innvandrere, med sine transnasjonale kontakter og etablering av nye minoritetsmiljøer, også dette en side ved ekspansjonen og globaliseringen av kapitalistiske markeder.

Så: Tankestrek.

-

Tankestreken knytter en forbindelse mellom det som kommer før og etter. En sammenheng impliseres. At samfunnet er i endring, knyttes til at kulturarven *har* betydning. Dette påstår arrangørene, et postulat som jeg vil godta. Men tankestreken her er ikke et uskyldig og sjølsagt tegn; en *kan* jo mene at kulturarven i grunnen er uten

betydning, irrelevant eller av reint antikvarisk interesse. 80 prosent av svensker sier at de aldri oppsøker kulturminner eller kulturmiljøer.⁴

kultur

Kulturarven - ordet faller i to. Først kultur.

Som vi vel alle veit, men kanskje ikke tar seriøst når det gjelder kulturarv, viser ”kultur” til flere størrelser.

Den vanligste bruken er kultur som kunst, høykultur; for ABM-feltet også det folkloristen Wigdis Jorunn Espeland har benevnt folkelig høykultur, fra den materielle kultur, ”hytter og hus” og – unnskyld Bjørnson - noen ”borge”, til immateriell kultur, fra dans til det kollektive minnet. Noe høykultur er som kjent høyere enn andre. På UNESCOs verdensarvliste er nesten en femdel av lokalitetene som inngår, kristne katedraler, dobbelt så mange som byggverk knyttet til alle andre religioner. Halvparten ligger i Europa.⁵

Den andre bruken av ”kultur” er i tråd med en eldre antropologi, der kultur så å si betydde alt, helheten, enten en så det fenomenologisk fra det enkelte mennesket, eller fra totalsamfunnsnivå. Da ble kultur nær et begrep om sivilisasjon.

Et tredje mer begrenset kulturbegrep ser det som ”mønstre av mening”. I så fall vil en ikke tale om materiell kultur, men om kultur som meningssida, også ved gjenstander, bygg og landskap.

Det er banalt, men langt fra trivielt at de ulike kulturbegrepene fører ulikt hen eksempelvis når det gjelder hva som bevisst skal beskyttes, pleies og bevares.

Høykultur-begrepet er preist, men snevert, både sosialt og når det gjelder hvilke sfærer som ikke er med, som kunnskap, både av teoretisk-faglig, sosial og praktisk-teknisk art. Det breieste kulturbegrepet – som la oss si ”norsk kultur”, ”vestlig kultur” – impliserer gjerne at et sett av kategorier og verder, som er felles og lik for en gruppe, nasjon eller verdensdel, som er særegen og avgrenser gruppa fra andre, som har oppstått tidlig i historien og har vart ved og er seigt foranderlig, og som griper djupt og styrende

⁴ Aronsson 2005, s. 155

⁵ Syversen 2005

inn i menneskers liv og handlinger. Som ved det tradisjonelle begrepet om samfunn setter denne tenkingen om kultur skarpe skiller mellom mennesker. Og kombinasjonen av uforanderlig og styrende gjør at en slik så å si har funnet opp ”kulturgener”, den gamle biologiske rasismen er reintrodusert bakveien. Om det da ”ligger i blodet” eller ”skyldes kulturen” blir ett fett.

Når det er sagt, mener jeg det finnes ulikheter mellom samfunn. Alle tenker ikke likt. Det finnes forskjellige kulturer i betydningen ”mønstre av mening”. I denne forstand blir det ikke nonsens å snakke om en norsk kultur. Noen elementer, som protestantisk kristendom, opptrer statistisk hyppigere her enn i la oss si Burma. Noen importerte elementer får et nasjonalt særsvaip. Oversetteren av Donald-serien om firkanteggene la til en egen dimensjon. Og noen kombinasjoner av elementer, som måten nasjonen og kirka har vært forbundet, er særegne.

Sjøl om jeg har betont globaliseringen, det enorme trykket i og fra verdensmarkedet og fra internasjonal kulturindustri, er det en gal teori at verden er i ferd med å bli homogenisert. Kulturelementer utenfra, som Donald-serien, blir tilegnet og redefinert og får da en ny mening, som antropologen Marshall Sahlins har påpekt.⁶ Og tradisjoner blir revitalisert, stundom mytifisert og intensivert, nettopp i møtet med globaliseringen, som reaksjon og forsvar.

arven/s

Arven kan dels være en biologisk metafor. Vi dør – ordet ”arv” viser i noen germanske språk til gravøl. Men gjennom slekta føres vi videre. Tenker vi slik, kan ingen som ikke har fått arvestoffet, dele arven. De er og blir utafør.

Arven kan også forstås som det overleverte i vid mening, eller den delen av det overleverte som har verdi. Et satsningsområde ved Universitetet i Bergen om regioner omfatter også kulturarv og sier: ”Slik begrepet brukes blir kulturarv noe verdifullt. Kulturarven skal i kraft av sine kvaliteter bevares og gis videre til neste generasjon. Den beriker oss som samfunn og enkeltindivider, og gir grunnlag for identitet og verdier”.⁷

Å betegne en del som verdier, som skal bevares, er å kanonisere. Innen

⁶ Sahlins 1994

⁷ www.uib.no/region/content/01tema/01c_TEMA.HTM

litteraturfeltet i Norge har det nettopp i år vært en kanonbølge; i Danmark har de kanonisert også bygninger og matretter, altså besluttet om det høyeste av det høye i kulturarven. Rødgrød med fløde.

Arven. Substantivets grammatikalsk bestemte form entall viktig. Kulturarven. Singularis. Ikke kulturarvene. Skeptisk lest blir dette høykulturen etter borgere og bønder, Slott og stavkirke. Velvillig lest åpner det for en tanke om én, sammensatt arv – også fra tidligere innvandrere som har gitt til det som er blitt det norske, også industri-Norge, arbeiderklasse, også minoriteter, de eiendomsløse, marginale og mobile, en arv også av det vonde, såre og lenge fortrenge, der også Auschwitz, Hiroshima og slavefortet Goreé er del av verdensarven, der overgrepene mot Romani-folket ikke er fortidd. Inntrykket mitt er at ABM-feltet i prinsippet, i programdokumenter og delvis i praksis beveger seg i denne retningen. Men trekkspill og Titano-festival og grilliung av koteletter er ikke med. Og fortsatt er kulturarvfeltet knapt *av* og lite *med*, litt *om* og ennå ikke *for* de nye innvandringsminoritetene. Møtelyden her er rystende homogen. *De* og deres omfattes ikke av kulturarven. De er billedlig talt tilintetgjort, gjort til ingenting, og mange opplever det bokstavelig talt slik.

Nå er det å arve en dobbelt prosess. Vi overtar og bærer videre en arv, med David Lowenthal, ”our inescapable dependence on the past”.⁸ Men vi kan også forholde oss til arven, fortolke, bearbeide og vrake. Ikke slik at vi vilkårlig kan velge vekk; jeg tror tidas kultursosiologi overvurderer hvor mye vi er i fri flyt. At kultur, samfunn, nasjon er konstruert, altså historisk og sosialt skapt, og altså ikke evige essenser, er et riktig poeng, som imidlertid overtrekkes voldsomt. Her projiseres og generaliseres en viss type middelklasseeksistens. Men likevel – vi bærer *og* vi skaper og velger. Det er ikke determinert at noe skal kanoniseres, noe tilintetgjøres.

betydning

Har kulturarven betydning? Det avhenger av våre tidshorisonter.

Tradisjonisten er rettet mot fortid. Hun eller han skuer tilbake, bevarer noe fordi det gammelt, tilskriver alder verdi og verdighet i seg sjøl.

⁸ Lowenthal 1994, s. 43

Postmodernisten er rettet mot nåtid, mot det som foregår i rommet samtidig. Rom er viktigere enn tid. Fortid og framtid er irrelevant; kulturarv er pastisje.

Modernisten har framtida som sin horisont og de levende og ufødte som verdi. Det er mitt ståsted, med det tillegget at en ikke kan se alt fra et startpunkt 0 i dag, men må ha en arv, i betydningen bevissthet om historiske analogier og kunnskap om tendenser over lengre tid, en linje fra fortida gjennom nået og framover.

Hvorfor synes det i dag å være en stigende betydning av fortid, kulturarv, *heritage*? Tre svar, tror jeg, som også kan knyttes til tidshorisontene.

For det første – noe skal en leve av. Nå. Det er et potensial i å gjøre arv til næring, å bruke et svinnende jordbruk eller konkursrammet industribedrift som utgangspunkt for ny virksomhet. Dette er formålet til stiftelsen Norsk Kulturarv, som arbeider med ”vern gjennom bruk” eller ”næringsutvikling med basis i kulturminner”. Ved ”kulturarvbasert næring” i skauen kan du overnatte i istandsatte skogskoier, en stille opplevelsesturisme.⁹ Denne ”heritage industry” er blitt fordømt som kommersialisme og eskapisme. Men noe skal folk leve av. Jeg skjønner til og med at en hardt presset turistsjef i Vadsø kan finne på å reklamere med heksebyen Vadsø, kom og se stedet der flest kvinner ble brent på bål. Men en må besinne seg. Ikke løgn og forbannet dikt om fortida. Og som antropolog Sjur Harby skriver:

For kulturbasert næring er mer enn rømmegrøt til seters. Det er forvaltning av menneskers liv og historie i kommersielt øyemed. Min og din identitet er blitt en vare, vårt kollektive minne har fått en pris. Visst er kulturarvbasert næring en økonomisk verdiskaping som bygger på kulturminner, kulturmiljøer eller annen kulturarv, men like mye tegner det til å bli menigmanns fremste kilde til selvforståelse. Og det er her vi lett kan gå oss ville. For, kulturvern er idealismens, men også grådighetens og kynismens marked.”¹⁰

Da blir fortida egentlig irrelevant; det som står tilbake er bare nåtidshorisonten.

⁹ Harby 2007

¹⁰ Harby 2007

For det andre – noe skal en leve *for*. Interessen for kulturarv, egen arv er blitt koplet til et arbeid med identitet og sjølførståelse, et ønske om å finne kontinuitet i eget liv og i samfunnet, et ønske om å se individet i forhold til et kollektiv. Og da ser en tilbake. Til grunn ligger de prosessene jeg snakket om som endring. Omkasting – nedlegging av virksomheter, kommersialisering, global sammenvevning, pågående media, nye sosiale mønstre, innvandring – omstilling kan oppleves som tap og trussel, tap av sosial trygghet og tap av et trygt verdensbilde. Religionshistoriker Otto Krogseth har foreslått at Robert Bellahs begrep om ”civic religion”, en statsborgerlig religion, kan gi mening til interessen for identitet og kulturarv.¹¹ Og noe kan det vel forklare, sjøl om jeg har en mistanke om at mange av de 80 prosent som ikke oppsøker kulturminnene nettopp er av dem som har fått livene sine kullkastet mest i den siste generasjonens store transformasjon. Men kanskje skal vi se det slik at det ikke er de konkrete minnene, men mer forestillingene om dem, forestillingene om en unik og særlig bevaringsverdig norsk kultur og kulturarv som er viktig. Ved å se seg som del av denne kan folk evare en positiv sjølbedømming i en verden som kaster om på liv og tenkemåter.

Og er nå det så galt?

Problemet vil en kunne svare, er at dette positive *vi*-et blir skapt ved å kontrasteres til *dem*, til de andre, dem som ikke egentlig hører til i samfunnet, dem som står utenfor den kulturelle helheten, dem som ikke deler kulturarven, dem som ikke har de samme verdiene, ja kanskje ikke har noe av verdi, i alle fall ikke for andre enn dem sjøl. De andre kan være de marginale i eget samfunn, de som har en annen fortolkning av historien eller arven. Og de andre kan være de mobile, migranten, de som ikke alltid har vært her og kanskje vil eller i alle fall bør dra igjen. Det er sagt – av Amin Malouf at identitet kan drepe. Og tilsvarende søkes identitet ødelagt, som ved nedskytingen av dem gamle brua i Mostar i 1994.

Betyr det da enhver kollektiv identitet – nasjon, etnisitet, klasse er aggressiv og enhver bruk av kulturarv og minne til å skape identitet er illegitim? I så fall blir motstykket en verden av atomære individer, liberalismens verden. Nei, identitet er ikke illegitim, mener jeg. For det første må minoriteter kunne hevde sin identitet; om ikke det kan skje vil ikke alle kollektiver forsvinne. Men flertallet vil i kraft av sitt strukturelle

¹¹ Krogseth 2005

overtak dominere. Og dertil tror jeg det finnes en vei til fellesskap der *et jeg* og *et jeg* blir *et vi*, fordi vi er gjensidig avhengige og forbundet, ikke fordi vi bekjemper en annen.

For det tredje – vi trenger kulturarv også som noe å leve *med*, redskaper som kan hjelpe oss til å orientere oss i en omskiftelig verden. Å ta vare på en sammensatt eller også de mange kulturarver er da å bevare et potensial for framtida, et lager av ideer, ikke legge alle egg i ei korg.

Jeg har spart en

s (fra kultuarvens)

En s for strategi. Hva må gjøres?

Én mulighet er tradisjonalistens, å fortsette som nå, som om det ikke er noen problemer knyttet til kulturarv. Naivt, spør du meg.

En annen posisjon, den konsekvente postmodernists løsning, er å sette fyr på et gamle tjærebredde ruklet, fordi det binder sinnene og bidrar til å utgrense dem som ikke har arvet samme arv. Flåsete, spør du meg.

En tredje, en kritisk moderne, er å åpne arven, å innlemme i arven og å dele arven. Å *åpne* ved å vise at historien var kompleks og motsetningsfull. Å *innlemme* ved å nykommeres arv som relevant del av nasjonens arv. Å *dele* ved å se at vi kan gjøre hverandres arv vår egen.

Lett er det ikke. Arkeologen Atle Omland har vist hvordan utpekingen til ”the world cultural and natural heritage” kan nyttes positivt lokalt, men faktisk også kan bli angrep på lokalbefolkningens forståelse og bruk av minner. Der bevarerne vil reparere murene på Store Zimbabwe, mener folk lokalt at smuldringen kommer fordi åndene har forlatt stedet på grunn av vanhelliging.¹²

Men likevel. Å dele. En slik økumenisk vei krever andre fortellinger om arven, Vi kan ikke lenger dra historien om at i Norge har til uminnelige tider bodd nordmenn.¹³ Men vi kan snakke om kulturarv og diffusjon, om deling, spredning og utveksling av kultur, at mye har kommet til, er omformet og tatt inn. Og vi kan snakke om evolusjon, at her har bodd mennesker som oss, men under andre vilkår, som fant fram til andre

¹² Omland 1998

¹³ Omland 1998, s. ++++ for de tre perspektivene.

løsninger, sosiale organiseringer og tenkemåter. Og vi kan flette arven inn en metafortelling, en fortelling om vår felles menneskehet og menneskelighet.

Helt til slutt:

•

Punktum.

Takk for meg.

Litteratur

Aronsson, Peter (2004): *Historiebruk – att använda dedt förflutna*, Lund

Aronsson, Peter, Bjarne Hodne, Birgitta Skarin Frykman, Johan Ødemark (red.) (2005):

Kulturarvens gränser. Komparativa perspektiv, Göteborg

Bjorvand, Harald og Fredrik Otto Lindeman (2000): *Våre arveord. Etymologisk ordbok*, Oslo

Espeland, Wigdis Jorunn (1990): Høg og låg kultur, i *Syn og Segn* 4/1990

Falk, Hjalmar og Alf Torp (1903-1906/1996): *Etymologisk ordbog over det norske og det danske sprog*, Oslo

Frykman, Birgitta Skarin (2005): On behovet av progressiva forskarglasögan, i Aronsson m.fl. (red.)

Gillis, John G. (red.) (1994): *Commemorations. The Politics of National Identity*, Princeton, New Jersey

Handler, Richard (1994): Is "Identity" a Useful Cross-Cultural Concept? i Gillis (red.)

Harby, Sjur (2007): "Kulturarv = næring" i *Nationen* 13.2.2007

Krogseth, Otto (2005): Kulturarvinteressen – et kulturanalytisk forsøk, i Aronsson m.fl. (red.)

Lowenthal, David (1994): Identity, Heritage, and History, i Gillis (red.)

Lökken, Kerstin (2005): Den Andres kunskap och den svenska arbetsmarknaden – ett immateriellt kulturarv? i Aronsson m.fl. (red.)

Nypan, Terje og A. Ronchi (2006): *European Legislation and Cultural Heritage*, Milano
Omland, Atle (1998): *UNESCOS Verdensarv-konvensjon og forståelsen av en felles*

verdensarv, hovedoppgave i arkeologi, Universitetet i Oslo,

<http://folk.uio.no/atleom/hovedoppg/innhold.htm>

Syversen, Inger-Lise (2005): "Kulturarv, utviklingsforskning og norsk bistandspolitikk", i
Arkitektnytt 2005/11

eventuelt via import, innvandres yrkeskunnskap –del av norsk kulturarv????

historisk import – ab det som er, er blitt norsk – prosess, også slik framover

men: Hvem sin arv er relevant?

hvem få velge ut hva som skal ha verdi? kanoniserijng

Kanonisering og tilintetgjøring?

lokal, norsk, vestlig, global

Budapest-erklæringen om "World Heritage" fra 2002: "to harm such heritage is to harm,
at the same time, the human spirit and the world's heritage". Mer økumenisk – vi taper
alle på tap av kulturarv , miset muligheten il å bli kjent med

Aronsson, s. 177+++

minneste, Pierre Nora

Bjarne Hodne?

Kanon- artikkel

En tid til å

kamp om fortolking,

om eiendomsrett (arveoppgjør),

alder, forrang (se over)

strid, eks. broen over Mostar far 1566 skutt i stykker under krigen i 1993

dvs. kulturarv – negativt, vekk - jfr. Marx-sitatet. ”de døde”

identitet via et lidelsesfellesskap – minoritetene??? Polen???? Serbia???

Mer intenst vced fravær (Lowenthal) – jfr. arkivsaka

Minnesteder

- kjenne seg sjøl for å forså andr, forstå seg sjøl ved å kjenne andre??? (Skarin frykman, s. 42)

en - noen konti nuitet e- landskapet, noen sosiale institusjoner????

- en menneskelig likhet – mennskerson oss- samme slag - og slik sett en forbindelse – Gadamer, Vico -evolusjon under andre vilkår – og derfor annerledes . link, innvandrere – arrangerte ekteskaop

c) metfotrelimg om en felles menneskelighet og menneskehet , jfr. UNESCO– en metaforteling

MEN LIKEVEL. E PUOR si muove, Alle folk p på jord få smmane

Leve med det skapte, men ikke fikrive, lve med det komplekse, det sammensatte, men likevel sammeholdte